

Как менялась мода? Jak zmieniała się moda?

Szymon Domański

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do języka rosyjskiego dla III etapu edukacyjnego – liceum ogólnokształcącego i technikum

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Beata Luc
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Temat projektu

Как менялась мода на протяжении лет? Jak zmieniała się moda na przestrzeni lat?

2. Osoby prowadzące projekt

2.1. Koordynator

Koordynatorem projektu jest nauczyciel języka rosyjskiego.

2.2. Pozostali

Nauczyciele: historii, języka polskiego, historii sztuki, plastyki, informatyki.

3. Ramy czasowe

3.1. Początek projektu

Na rozpoczęcie projektu proponuje się początek drugiego półrocza nauki, co w zależności od organizacji roku szkolnego nastąpi w styczniu lub lutym, przy czym projekt powinien rozpocząć się po feriach zimowych, tak aby uczniowie w wolnym czasie nie zapomnieli o jego realizacji i mogli utrzymywać regularne spotkania w grupach projektowych.

3.2. Zakończenie projektu

Koniec marca, początek kwietnia.

Szacuje się, że uczniowie powinni przeznaczyć mniej więcej dwa miesiące na wykonanie zadań przewidzianych w ramach projektu, co w zależności od daty jego rozpoczęcia przypada na drugą połowę marca lub na początek kwietnia. Należy mieć jednak na uwadze, że działania projektowe nie powinny być przerwane dłuższym okresem np. świąteczną przerwą wielkanocną.

4. Cele projektu

4.1. Cele ogólne

Celem niniejszego projektu jest przede wszystkim rozwijanie u uczniów umiejętności językowych związanych z tematyką modową. Podczas pracy nad projektem uczniowie będą rozwijali wszystkie sprawności językowe: **mówienie** – wyrażanie opinii na temat sposobu ubierania się, zgadzanie lub niezgadzanie się z opinią; **pisanie** – opisywanie wyglądu człowieka, e-mail z opisem człowieka i jego ubrań; **słuchanie** – rosyjskie vlogi modowe; **czytanie** – teksty w języku rosyjskim związane z modą. Choć nadrzędne cele projektu oscylują wokół rozwijania umiejętności językowych, nie mniej ważna jest integracja zespołu projektowego, pobudzenie kreatywności uczniów, rozwijanie kompetencji kluczowych oraz umiejętności uniwersalnych przydatnych na rynku pracy np. kompetencje w zakresie wielojęzyczności, kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej, osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się, umiejętność wystąpień publicznych, odpowiedzialności za pracę zespołową, pełnienia roli lidera. Uczniowie, pracując metodą projektu, będą mogli także zobaczyć, w jaki sposób powiązane są ze sobą różne przedmioty szkolne oraz jak wykorzystać wiedzę z innych dziedzin do poszerzania swoich umiejętności językowych.

4.2. Cele szczegółowe

Realizując niniejszy projekt, uczniowie poszerzają swoją wiedzę i nabywają konkretne umiejętności, a w szczególności uczeń:

- opisuje (zarówno ustnie, jak i pisemnie) zmieniające się na przestrzeni lat trendy modowe;
- opowiada o upodobaniach związanych z ubieraniem się swoich bliskich i przyjaciół;
- wyraża opinię na temat strojów, trendów, wzorów itp.;
- przedstawia własny projekt ubrania, opisując go w języku rosyjskim oraz projektując przy użyciu narzędzi cyfrowych (rozwijanie kompetencji kluczowych – świadomość i ekspresja kulturalna);
- przygotowuje wydarzenie dla społeczności szkolnej i lokalnej (kompetencje osobiste i społeczne);
- analizuje, wyszukuje i dokonuje selekcji informacji (kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji);
- współpracuje z innymi, przestrzegając zasad pracy grupie w celu terminowego wywiązywania się z zadań projektowych (zarządzanie czasem i sobą w czasie);
- rozwija cechy i umiejętności przydatne w przyszłym życiu zawodowym, takie jak: kreatywność, innowacyjność, samodzielność, odpowiedzialność za własne czyny, rzetelność, staranność, umiejętność podejmowania decyzji, argumentowanie, praca w grupie, asertywność itp.

4.2.1 Cele szczegółowe dla uczniów

Cele szczegółowe projektu powinny zostać przedstawione uczniom w sposób dla nich zrozumiały, dzięki temu powinni być w stanie określić, czy są one dla nich osiągalne. Określając cele szczegółowe dla uczniów, należy pamiętać, aby nie przerastały one ich możliwości oraz aby zachęcały do dalszego rozwoju.

Drogi Uczniu, przystępując do projektu *Jak zmieniła się moda na przestrzeni lat?*

- opisziesz trendy modowe i ich zmiany na przestrzeni lat;
- opowiesz o upodobaniach swoich i osób z Twojego otoczenia dotyczących mody;
- przygotujesz wydarzenie dla społeczności szkolnej i lokalnej;
- rozwinięsz kompetencje kluczowe i umiejętności uniwersalne przydatne do realizacji celów językowych i pozajęzykowych na kolejnych etapach edukacyjnych i w przyszłym życiu zawodowym, takie jak np.: kompetencje w zakresie wielojęzyczności, cyfrowe, kreatywność, innowacyjność, pełnienie funkcji lidera, właściwe zarządzanie czasem.

5. Treści kształcenia

Niniejszy projekt edukacyjny ma charakter interdyscyplinarny, co oznacza, że koreluje treści nauczania kilku przedmiotów szkolnych na III etapie edukacyjnym, dzięki czemu uczniowie będą mogli dostrzec powiązania między przedmiotami oraz wykorzystać wiedzę z różnych dziedzin w celu argumentowania swojego zdania/stanowiska. Projekt zostanie zainicjowany na lekcji języka rosyjskiego, można go jednak powiązać z co najmniej kilkoma innymi przedmiotami.

5.1. Język obcy nowożytny

Prezentowany projekt interdyscyplinarny opiera się na założeniach programu nauczania języka rosyjskiego *Русский? Договоримся!* dla III etapu edukacyjnego autorstwa Szymona Domańskiego i Rafała Otręby.

Projekt zostanie zainicjowany przez nauczyciela języka rosyjskiego i jest przeznaczony zarówno dla uczniów kontynuujących naukę po szkole podstawowej, jak i dla uczniów rozpoczynających naukę języka rosyjskiego w liceum lub technikum. Zaleca się jego realizację z uczniami uczącymi się języka rosyjskiego na poziomie podstawowym tj.: III.1.P i III.2. Treści kształcenia przedstawione poniżej są wspólne dla obu wariantów podstawy programowej dla III etapu edukacyjnego. Zadaniem nauczyciela – koordynatora projektu jest odpowiednie dostosowanie poziomu trudności do umiejętności językowych oraz predyspozycji psychofizycznych uczniów.

Uczeń posługuje się zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych) umożliwiającą realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:

- człowiek (np. wygląd zewnętrzny);
- zakupy i usługi (np. ubranie, styl, wzory, materiały itp.).

W projekcie osiągnęte będą różnorodne cele komunikacyjne – uczniowie nie tylko będą opowiadać o zmieniających się na przestrzeni lat tendencjach modowych, ale także wyrażać swoją opinię na temat stylu, koloru, wzoru itp., będą uczyli się właściwego argumentowania swojego zdania i używania spójników np.: *Мне нравится эта юбка, потому что...*

5.2. Historia

Układ treści kształcenia w programach nauczania historii w szkole ponadpodstawowej, zgodnie z podstawą programową, jest uporządkowany w sposób linearny. Uczniowie rozpoczynający naukę w pierwszej klasie od prehistorii, przechodzą przez starożytność, średniowiecze, renesans aż do współczesności w ostatniej klasie szkoły ponadpodstawowej. W związku z tym, iż niniejszy projekt przewiduje przedstawienie przez uczniów zmian w modzie na przestrzeni lat, dobrze jest zaprosić do projektu przedstawicieli różnych klas, tak aby uczniowie omawiali na zajęciach różne okresy w dziejach. Nie jest to jednak warunek konieczny – jeśli uczniowie zechcą, mogą skupić się na konkretnym okresie historycznym np. ostatnich stu latach – wówczas wybór okresu historycznego będzie zależał od uczestników projektu.

5.3. Język polski

Opisywany projekt interdyscyplinarny skupia się na wyglądzie zewnętrznym, a ściślej na ubiorze i trendach w modzie, nie tylko tych współczesnych, ale sięga też do historii mody opisywanej dość obszernie w literaturze. Uczniowie będą poszukiwać tych opisów w lekturach obowiązkowych w szkole ponadpodstawowej, mogą posiłkować się także innymi tekstami kultury oraz filmami. Zgodnie z zapisami podstawy programowej oraz wskazanego poniżej programu nauczania języka polskiego dla poziomu podstawowego uczniowie będą musieli wykazać się znajomością wybranych tekstów literatury polskiej i światowej. Aby znaleźć odpowiednie opisy, będą musieli zinterpretować wybrane fragmenty tekstów literackich związanych z tematyką projektu, umiejscawiając je w konkretnej epoce i wykorzystując konteksty kulturowe. Lista tekstów kultury prezentowana w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe jest dosyć obszerna i z pewnością uczniowie sami znajdą odpowiednie utwory pasujące do tematyki niniejszego projektu. Z pewnością dobrym wyborem będzie np. *Lalka* Bolesława

Prusa, w której autor wielokrotnie opisuje wygląd bohaterów i ich stroje. Treści kształcenia w programie nauczania *W planowaniu siebie, w poszukiwaniu wartości* Beaty Zielińskiej i Tadeusza Banowskiego ułożone są w sposób chronologiczny – uczniowie w poszczególnych klasach czytają różne teksty kultury, zaczynając w klasie pierwszej od tych najstarszych, a kończąc w klasie czwartej (piątej technikum) na tekstach współczesnych. Stąd też w tym przypadku również zasadne będzie dobranie do projektu uczniów z różnych roczników.

5.4. Historia sztuki

Wiedzę na temat historii mody można czerpać nie tylko z literatury i historycznych tekstów źródłowych, można ją czerpać także z obrazów, stąd powiązanie projektu z lekcjami historii sztuki. Uczniowie nie tylko wskażą dzieła, na których przedstawione są postacie w strojach z epoki, ale także umiejscowią je w czasie, a tym samym wykażą się umiejętnością chronologicznego porządkowania dzieł sztuki oraz wymieniają cechy charakterystyczne dla danej epoki przede wszystkim w kontekście trendów obowiązujących w modzie. Będą dokonywali analiz wybranych tekstów kultury, a także formułowali samodzielne i logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat strojów. Tadeusz Banowski w programie nauczania *Sztuka o wielu twarzach* wymienia wielu autorów dzieł, które mogą posłużyć uczestnikom tego projektu jako źródło inspiracji. Sam wybór należy jednak do uczniów. Nauczyciel pełniący rolę doradczą, ekspercką, może podpowiedzieć takie nazwiska jak: Rubens, Siemiradzki czy Wojtkiewicz, którzy na swoich obrazach przedstawili wiele ciekawych strojów z różnych epok. Dokonując analizy dzieł sztuki, uczniowie będą kształtowali kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

5.5. Plastyka

Mówiąc o modzie, nie sposób nie wspomnieć o jej projektowaniu. W finale uczniowie zdecydują się zaprojektować, czy może zaprezentować to, co wcześniej zaprojektowali. Uczniowie przygotują pokaz mody z opisami strojów w języku rosyjskim. Udział w projekcie wiąże się z usprawnianiem umiejętności wskazywanych też przez Annę Pregler w programie nauczania *Pędzlem i myszką*, tj.: malowania, rysowania lub projektowania, w tym przy użyciu programów komputerowych. Plastyka i nauka różnych technik projektowania pozwala na kształtowanie u uczniów cech, takich jak kreatywność czy innowacyjność.

5.6. Informatyka

Podczas realizacji projektu uczniowie mogą korzystać z narzędzi informatycznych i technologii cyfrowych do obróbki grafiki w celu np. sporządzenia projektów strojów. Sylwia Maciug w programie nauczania pt. *Informatyka dla ucznia* proponuje różne programy do obróbki grafiki, które z powodzeniem uczniowie mogą wykorzystać do pracy nad tym projektem. Są to: LibreOffice Draw, OpenOffice Draw, Gimp, Canva, Inkscape. Inne aplikacje rekomendowane przez autorów programów nauczania to np. Prezi czy Genially. Proponują oni również szukanie inspiracji na stronach, takich jak Canva. Tak szerokie zastosowanie nowoczesnych technologii pozwala na kształtowanie kompetencji cyfrowych uczestników projektu.

6. Charakterystyka odbiorców

6.1. Typ szkoły

Projekt o charakterze interdyscyplinarnym *Jak zmieniała się moda na przestrzeni lat?* przeznaczony jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych (liceów i techników).

6.2. Wiek uczniów

Projekt nie ma ograniczeń wiekowych, może być realizowany z młodzieżą w wieku 15–20 lat.

6.3. Klasa

Projekt nie wymaga od uczniów wysokiego poziomu zaawansowania językowego – zaleca się, by uczestnicy znali język na poziomie podstawowym. Zaznaczyć jednak należy, że w przypadku uczniów realizujących wariant podstawy programowej III.1.P można realizować projekt już na początku szkoły ponadpodstawowej tzn. w klasie pierwszej lub drugiej, tak dla wariantu III.2 uczniowie powinni mieć za sobą co najmniej roczny kurs języka, gdyż pomimo tego że uczyli się języka w szkole podstawowej, to był on realizowany w mniejszym wymiarze godzin niż w przypadku uczniów, którzy kontynuują naukę języka po ośmiu latach w szkole podstawowej. Projekt może być realizowany z konkretną klasą w ramach zajęć języka rosyjskiego, by kształtować umiejętności językowe oraz wzbogacać wiedzę uczniów lub w ramach przygotowań do egzaminu maturalnego. Ze względu na rekomendowany termin realizacji projektu (wiosna) nie powinno się go realizować z klasami maturalnymi.

6.4. Zróżnicowanie potrzeb i umiejętności

W projekcie przewidziano miejsce dla wszystkich, również dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, którzy niekiedy mogą mieć problem z przyswajaniem wiedzy w sposób tradycyjny. Projekt ma charakter humanistyczny, ale osoby mające umysł ścisły znajdą w nim również coś dla siebie – wykorzystanie programów komputerowych, projektowanie, obróbka grafiki itp. Podczas realizacji projektu można posłużyć się aktywizującymi metodami pracy, które wykorzystują technologie cyfrowe. Warto włączyć uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) w aktywne działania projektowe i w ten sposób pobudzać kreatywność i innowacyjność, gdyż dzięki temu wyposażymy wszystkich uczniów, również tych z niepełnosprawnościami, w umiejętności niezbędne na rynku pracy, takie jak m.in. umiejętność zarządzania sobą i zespołem w czasie, umiejętności liderские, kreatywność, inicjatywność.

6.5. Inne cechy odbiorców

Projekt w głównej mierze angażuje treści humanistyczne, wskazana jest zatem jego realizacja z klasami o profilu humanistycznym, a dodatkowo z tymi, które realizują przedmiot historia sztuki.

7. Formy, metody i techniki realizacji projektu

Uczniowie będą pracowali **w grupach** oraz w całym **zespole projektowym**. Nauczyciele powinni nadzorować pracę uczniów i w razie potrzeby doradzić, jaka metoda i technika pracy będzie odpowiednia dla danej grupy. Grupy projektowe będą spotykały się w regularnych odstępach czasu, po zakończeniu poszczególnych etapów projektu,

aby zaprezentować wypracowane efekty pracy oraz omówić i przygotować z całym zespołem finał projektu, jakim jest pokaz mody. W ramach projektu uczniowie będą mieli możliwość bieżących konsultacji z nauczycielami przedmiotów zaangażowanych w realizację poszczególnych etapów.

Uczniowie będą pracowali metodą projektu w grupach i w całym zespole (**klasowym**, w przypadku zaangażowania konkretnej klasy lub **projektowym**, w przypadku zaangażowania chętnych z różnych klas). Ważne, aby nauczyciel zaprezentował uczestnikom projektu, na czym polega ta metoda i uświadomił, że odpowiedzialność za efekt końcowy spoczywa na nich, warto więc rozpocząć projekt od analizy SWOT (od ang. strengths, weaknesses, opportunities, threats). Dzięki tej metodzie uczniowie określą swoje mocne strony np. znajomość słownictwa, słabe strony np. brak znajomości przykładów z literatury, oszacują realnie szanse, a co za tym idzie, określą jasne i osiągalne cele. Istotne, aby rozpozнали zagrożenia, jakie niesie ze sobą praca metodą projektu np. ograniczony czas. Po tej wstępnej analizie można rozpocząć prace nad realizacją wcześniej założonych celów, pobudzać w uczestnikach projektu kreatywność, zapewnić, że słabości można przewycięzać, szanse wykorzystywać, a przeciwności pokonywać. W projekcie wykorzystane zostaną różne **metody aktywizujące** uczniów, także tych ze SPE. Gromadząc słownictwo, uczniowie mogą sporządzić mapę myśli, na której zaprezentują znane im wyrazy związane z ubraniami. Na mapie oprócz elementów garderoby powinny się znaleźć: akcesoria i dodatki, materiały, style i wzory. Inspiracje można znaleźć na platformie Pinterest czy Quizlet, gdzie mogą zostać zamieszczone fiszki utworzone wcześniej na potrzeby projektu. Autorzy rekomendują ponadto użycie quizu przygotowanego na platformie Kahoot! jako aktywizującej techniki sprawdzenia stopnia znajomości słownictwa czy funkcji językowych potrzebnych do wyrażania opinii. Przygotowując słownictwo związane z tematyką projektu, uczniowie powinni wprowadzić rozróżnienie na odzież damską i męską, będzie to konieczne do przygotowania opisu strojów wybranych osób. Inną techniką rekomendowaną do wykorzystania w projekcie jest **debatę**, która pozwoli na kształtowanie zarówno umiejętności językowych (mówienie – argumentowanie, opiniowanie, zgadzanie się i niezgadzanie z argumentami oponentów, słuchanie, reagowanie), jak i uniwersalnych i kompetencji kluczowych (umiejętność wystąpień publicznych, aktywnego słuchania, wyszukiwania i przetwarzania informacji). (Przykładowe tezy do debaty to: *Давнее люди одевались более стильно. Давней ludzie ubierali się bardziej stylowo; У моды нет пола. Moda nie ma płci – czy nie jest to temat zbyt kontrowersyjny; Одежда наших родителей вневременная. Odzież naszych rodziców jest ponadczasowa*). Debatę należy przeprowadzić w języku rosyjskim. Tradycyjnie uczniowie dzielą się na stronę propozycji (broniącej tezę) oraz opozycji (usiłującej obalić tezę), oba zespoły powinny liczyć po cztery osoby – mówcy (tyle samo co rekomendowana liczba osób w grupie projektowej). Mówcy propozycji i opozycji przemawiają naprzemiennie:

- pierwszy przedstawia definicję tezy korzystną dla danej strony oraz zarysowuje linię argumentacji;
- drugi przedstawia argumenty;
- trzeci obala argumenty oponentów;
- czwarty podsumowuje wystąpienie swojej strony.

W projekcie uczniowie będą pracować także technologiami informacyjno-komunikacyjnymi (**TIK**), wykorzystując programy do obróbki grafiki i projektowania. Ponadto podczas pracy w grupach uczniowie wykorzystają techniki, takie jak: burza mózgów, metoda LdL (od niem. *lernen durch lehren*) – uczenie się od siebie wzajemnie, pogadanki, czy prezentacje multimedialne. W projekcie przewidziane są wyjścia do muzeów czy galerii sztuki. Pracując metodą projektu należy pamiętać o celach językowych oraz o potrzebach grupy docelowej, jaką są osoby przygotowujące się egzaminu maturalnego. Warto zatem w toku pracy kształtować umiejętność pisania. Uczniowie mogą napisać **e-mail**, **zaproszenie** lub **ogłoszenie** do kolegi/koleżanki z Rosji, przykładowe tematy znajdują się poniżej.

1. Przygotowujesz szkolny pokaz mody. Napisz do koleżanki z Rosji zaproszenie na to wydarzenie, w którym:

- poinformujesz ją, kiedy i gdzie ono się odbywa;
- podasz harmonogram wydarzenia;
- poprosisz o potwierdzenie przybycia.

2. Wraz z grupą kolegów i koleżanek przygotowujesz szkolny pokaz mody. Napisz ogłoszenie o pokazie dla rosyjskojęzycznych członków społeczności lokalnej, w którym:

- poinformujesz, kiedy i gdzie odbędzie się wydarzenie;
- podasz koszt udziału;
- zachęcisz do przybycia.

3. Zorganizowałeś(-aś) szkolny pokaz mody, w e-mailu do kolegi z Rosji:

- wyjaśnij, kiedy i gdzie miało miejsce wydarzenie;
- opisz swoje wrażenia po pokazie;
- poinformuj o planach przygotowania podobnego wydarzenia w przyszłości;
- zaproponuj wspólne spotkanie celem pokazania zdjęć z wydarzenia.

Oceniając sprawność pisania, nauczyciel języka rosyjskiego powinien mieć na uwadze uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się np. uczeń z dysleksją nie powinien być oceniany za poprawność językową, a jedynie komunikatywność, a uczeń z dysgrafią powinien mieć możliwość pisania na komputerze, co pozwala dodatkowo kształtować umiejętności cyfrowe uczniów ze SPE – posługiwanie się klawiaturą rosyjską.

Większość prac związanych z opisywanym projektem można wykonać w trybie zdalnym. Uczniowie mogą komunikować się ze sobą w grupach za pomocą narzędzi i technologii cyfrowych służących do zdalnego nauczania (komunikatory internetowe, wideokonferencje, czat online itp.).

8. Sposób realizacji projektu edukacyjnego

8.1. Zainicjowanie projektu

Projekt zostanie zainicjowany na lekcji języka rosyjskiego z konkretną klasą lub z grupą uczniów zainteresowanych projektem. Nauczyciel może zachęcić uczniów do udziału, przygotowując prezentację multimedialną, w której pokaże zdjęcia przedstawiające zmieniające się na przestrzeni lat trendy w modzie damskiej lub męskiej.

8.2. Sformułowanie ogólnych oraz szczegółowych celów projektu

Uczniowie w grupach pod opieką nauczycieli określają, czego chcą się dowiedzieć, jakie umiejętności chcieliby zdobyć, formułując wnioski i przedstawiają pozostałym uczestnikom projektu. Cele zostają doprecyzowane i uszczegółowione przy wykorzystaniu burzy mózgów. Na tym etapie ważna będzie również pomoc innych nauczycieli w operacjonalizacji celów.

8.3. Spisanie kontraktu

Spisanie kontraktu nastąpi na pierwszym spotkaniu odbywającym się pod przewodnictwem nauczyciela języka rosyjskiego oraz w obecności pozostałych nauczycieli i uczniów zaangażowanych w realizację projektu. W kontrakcie powinny znaleźć się zasady, warunki i zadania realizowane w ramach projektu, należy także opisać poszczególne etapy projektu oraz nakreślić terminarz spotkań. Warto ustalić zasady współpracy w grupach. Podczas pierwszego spotkania należy uświadomić uczniom na temat potrzeby wzięcia przez nich odpowiedzialności. Po zapoznaniu się z kontraktem nastąpi podpisanie go przez każdą ze stron.

8.4. Wybór tematu

Tematyka projektu została nakreślona już na etapie inicjowania projektu – uczniowie mają świadomość, że jest związany z modą, decyzja dotycząca pozostałych kwestii należy do nich: wybór metod, określenie celów, etapów, jakie będą realizowali, okresów historycznych, do których będą się odnosili, czy wreszcie sposobu prezentacji wyników. W projekcie wspierana jest autonomia uczniów i wszystko zależy od ich kreatywności.

8.5. Podział na grupy – etapy projektu

Uczniowie powinni zostać podzieleni na niewielkie czteroosobowe zespoły. Warto połączyć w grupy uczniów, którzy mieszkają blisko siebie (ta sama dzielnica, miasto, wieś itp.), zapewni im to swobodę spotkań. Należy pamiętać, aby spotkania grup oraz całego zespołu projektowego z nauczycielami, odbywały się w taki sposób, aby każdy uczeń miał możliwość przybycia na spotkanie, nie mogą to być więc ani godziny zbyt wczesne, ani późne. Należy pamiętać także o uczniach ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, warto dołączyć ich do grup, w których mogą liczyć na pomoc i wsparcie swoich rówieśników. Każdy zespół powinien zajmować się innym zagadnieniem dopasowanym do zainteresowań (wówczas należy to uwzględnić już na etapie podziału uczniów na grupy). Istotne jest, aby regularnie wymieniali się wiedzą, gdyż efekt finalny – pokaz mody, a także debatę, uczniowie będą przygotowywali razem. W tym celu uczniowie muszą przejść przez następujące etapy:

1. **Moda dawniej:** analiza tekstów kultury, źródeł historycznych, obrazów. W ramach tego etapu mogą powstać cztery zespoły. Jeden przedstawi strój mężczyzny i kobiety z wybranych lektur, drugi – z malarstwa, trzeci – z historycznych tekstów źródłowych, a czwarty omówi modę ze starych fotografii rodziców i dziadków. Po dokonaniu analizy wszystkie grupy spotkają się i wymienią spostrzeżeniami, w miarę możliwości w języku rosyjskim (np. wymieniając, co nosił Rzecki w *Lalce* B. Prusa). Na tym etapie uczniowie mogą kształtować umiejętność argumentowania, opiniowania oraz zgadzania i niezgadzania się z opinią innych (np. debatując) warto zatem przećwiczyć użycie takich zwrotów jak np.: Мне кажется...; Я (лично) считаю...; Я думаю, что...; По моему

мнению...; Я (категорически) против...; С моей точки зрения...; Для меня...; Да, ты прав.; Я разделаю твою точку зрения.; Я согласен/согласна с тобой!; Я поддерживаю твоё мнение.; У меня другое мнение.; Я с тобой абсолютно не согласен/согласна!; Я хочу выразить противоположную точку зрения.

2. **Moda dziś** – zaprezentowanie i omówienie współczesnych trendów. Uczniowie poszukiwać ich mogą poza własną szafą, na TikToku, Instagramie, w telewizji, na ulicy. Każda grupa powinna zająć się poszukiwaniem współczesnych trendów modowych w innym miejscu. Na tym etapie uczniowie powinni ćwiczyć umiejętność pisanie (przykładowe tematy zostały podane w poprzednim punkcie).

3. **Łączymy wczoraj i dziś** – zakończenie projektu z prezentacją wyników w formie uczniowskiego pokazu mody z omówieniem prezentowanych strojów w języku rosyjskim.

8.6. Przygotowanie harmonogramu pracy i podział zadań

Uczniowie pracują w grupach i w ramach wybranych zadań opracowują harmonogram prac, biorąc pod uwagę czas trwania projektu, ustalają także terminy wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi grupami – termin ten związany będzie z uczeniem się metodą LdL – od siebie nawzajem. Jest to konieczne, aby w harmonogramie uczniowie ustalili także terminy wydarzeń, takich jak np. debata. W grupach uczniowie otrzymują konkretne zadania. Nauczyciele powinni uwzględnić możliwości psychofizyczne uczniów, ich indywidualne potrzeby, dostęp do komputera oraz miejsce zamieszkania umożliwiające kontakt z kolegami z zespołu. W przypadku nauczania zdalnego uczniowie powinni mieć dostęp do platformy dającej możliwość przeprowadzania rozmów w formie wideokonferencji lub z wykorzystaniem czatu.

8.7. Dobór literatury i poszukiwanie źródeł wiedzy

Grupy zapoznają się z zasobami biblioteki oraz możliwościami poszukiwania informacji na terenie szkoły – komputery w bibliotece, dostęp do Internetu, wykorzystanie tabletów itp. Nauczyciele mogą zaproponować dodatkowe materiały źródłowe, np. konkretne pozycje z literatury lub obrazy prezentujące różne trendy modowe. Można także zorganizować wspólne wyjście do muzeum lub galerii sztuki. Warto też zaprosić do szkoły (w miarę możliwości) ludzi pracujących w szeroko rozumianej branży modowej, np. pracowników sklepów odzieżowych, stylistów, projektantów. W tym celu można się zwrócić do rodziców uczniów lub w przypadku techników kształcących w zawodach związanych z branżą odzieżową – do absolwentów szkoły.

8.8. Realizacja projektu

W trakcie trwania projektu uczniowie będą pracować nad realizacją wybranych przez siebie elementów. Będą wymieniać się między sobą pozyskanymi informacjami. Praca grup będzie na bieżąco monitorowana przez koordynatora biorącego udział we wszystkich etapach pracy nad projektem interdyscyplinarnym. Zadania dodatkowe i spotkania z gośćmi powinny być zaplanowane w taki sposób, aby umożliwić wszystkim uczniom dojazd na spotkania lub udział w spotkaniach online – warto zapewnić uczniom wykluczonym cyfrowo dostęp do sprzętu na terenie szkoły lub placówki. Dodatkowo na każdym etapie realizacji projektu nauczyciele pozostają w stałym kontakcie z uczniami np. poprzez komunikatory internetowe, w celu udzielania pomocy uczniom mającym problemy z realizacją przydzielonych im zadań na każdym etapie realizacji projektu.

8.9. Prezentacja wyników

Wyniki prac poszczególnych grup projektowych będą prezentowane na bieżąco. Uczniowie będą dzielić się między sobą wiedzą i uczyć się wzajemnie, przedstawiciele poszczególnych grup będą „odwiedzać pozostałe grupy”, aby przekazać, nauczyć innych uczestników tego, czego sami się dowiedzieli. Finałowy pokaz mody będzie przygotowywany przez wszystkich, dlatego też należy pamiętać, aby monitorować, czy uczniowie na pewno równomiernie rozkładają zadania między siebie, np. przygotowując projekty strojów i pokaz mody kilkoro uczniów powinno zająć się oprawą wizualną wydarzenia, inni oprawą muzyczną, należy także wyznaczyć uczniów odpowiadających za konferansjerkę oraz za zaprezentowanie strojów.

8.10. Ewaluacja

Podczas ewaluacji nauczyciel powinien uzyskać informacje na temat osiągniętych celów projektu (zwłaszcza tych językowych), zatem powinien zbadać przyrost wiedzy i umiejętności uczniów, nie mniej ważne jest uzyskanie od uczniów informacji zwrotnej na temat poziomu zadowolenia z udziału w projekcie, przydatności projektu do realizacji własnych celów, także tych zawodowych. Uczniowie podczas ewaluacji powinni zostać poproszeni o refleksję na temat działań projektowych, każdy uczeń powinien mieć prawo do wypowiedzi.

9. Kontrakt

Ze względu na charakter projektu i jego tematykę proponuje się, aby kontrakt został spisany na kartce, ale podpisy zebrane np. na białych T-shirtach z rosyjską nazwą projektu lub hasłem, logo, np.: „Мода вчера и сегодня”. O zamówienie koszulek z nadrukiem można poprosić radę rodziców. Kontrakt zawarty z uczniami może wyglądać następująco:

Czy wiesz, jak zmieniły się trendy modowe na przestrzeni lat?

Dzięki udziałowi w projekcie z języka rosyjskiego dowiesz się nie tylko tego, jak ubierali się ludzie sto lat temu, ale przede wszystkim zdobędziesz wiedzę i umiejętności przydatne zarówno na egzaminie maturalnym, jak i na rynku pracy. Będą to: **KrEaTyWnOŚĆ**, **INICJATYwność**, **umiejętność PUBLICZNEGO WYSTĘPOWANIA** oraz **prawkłowego zarządzania czasem**.

Nadrzędnym celem projektu jest poszerzenie wiedzy i zdobycie umiejętności językowych potrzebnych do argumentowania, opiniowania, zgadzania się i niezgadzania z opinią, mówienia o ubraniach i opisywania ich.

Pamiętaj, że pracując w projekcie:

- pracujesz w grupie z innymi, wspólnie odpowiadacie za efekty swojej pracy;
- nauczyciele chętnie pomogą Ci w poszukiwaniu inspiracji, motywacji i doborze odpowiednich dla Ciebie metod i technik pracy;
- wybierasz zadania, którym jesteś w stanie sprostać, mierz siły na zamiary!

Masz prawo:

- Pytać – kto pyta, nie błądzi. Zawsze, gdy masz wątpliwości lub brakuje Ci pomysłu, zwróć się o pomoc do nauczyciela lub innego uczestnika projektu.

- Pracować tak, jak lubisz. Dobieraj metody i techniki pracy, które są odpowiednie dla Ciebie.
- Korzystać z zasobów szkoły – sprzętu komputerowego, biblioteki itp.

Nie obawiaj się, naprawdę każdy może spróbować! Nauczyciele koordynujący projekt dostosują jego przebieg do Twoich indywidualnych potrzeb. Wszelkie teksty używane w projekcie będą odpowiednio powiększone, jeśli masz problem ze wzrokiem. Nie będziesz odpowiadać za słuchanie tekstów w języku obcym, jeśli masz problem ze słuchem.

Oceniany będziesz przede wszystkim za:

- przyrost wiedzy i umiejętności językowych np. podczas debaty najważniejsza jest komunikacja, poprawność to drugorzędna sprawa);
- kreatywne podejście do rozwiązywania problemów;
- komunikację w grupie;
- efektowny pokaz mody;
- zaangażowanie w pracę np. udział w debacie, przygotowanie finału, obecność na wszystkich spotkaniach itp.

Podpisz się, jeśli akceptujesz warunki projektu. Naprawdę warto!

.....

(podpisy uczestników projektu)

10. Ocenianie

Na tym etapie nauczyciel udzieli uczniom informacji zwrotnej – podkreśli kreatywność uczniów, zaangażowanie, wysiłek każdego, dokona korekty uchybień, udzieli uczniom wskazówek do pracy nad podobnymi zadaniami w przyszłości.

Projekt zostanie oceniony na trzy sposoby:

- a) Samoocena – na podstawie arkusza samooceny, w którym powinny znaleźć się powyżej sformułowane kryteria sukcesu, np. Jestem zadowolony, ponieważ udało mi się osiągnąć następujące cele...; Niestety, nie udało mi się...; Muszę popracować nad...; Byłem zaangażowany na ...% itp.
- b) Ocena koleżeńska – uczniowie mogą ocenić wkład i zaangażowanie poszczególnych uczestników projektu. Warto w tym celu posłużyć się arkuszem oceny koleżeńskiej, w którym znajdują się zapisy odnoszące się do zaplanowanych celów, a także zaangażowania, motywacji oraz wysiłku włożonego przez poszczególnych uczniów w realizację projektu. Oceny koleżeńskiej uczniowie mogą dokonać w ramach pracy grupowej.

Arkusz oceny koleżeńskiej może mieć następującą formę:

..... (imię członka zespołu) odpowiadał(a) za:
 ..... (wymienić zadania). Moim zdaniem .....
 (imię) wywiązał(a) się w .....% (wpisz liczbę od 0–100) z powierzonych mu/
 jej zadań, ponieważ ..... (uargumentuj swoje stanowisko, jak
 zaangażowanie tej osoby wpłynęło na pracę zespołu i efekt końcowy?)

Powyższy arkusz posłuży także nauczycielowi do monitorowania pracy w grupie. Nauczyciel może wykorzystać go po każdym etapie projektu.

- c) Ocena w postaci stopnia lub punktów – za udział w projekcie uczniowie mogą zostać ocenieni stopniem z języka rosyjskiego z najwyższą zaplanowaną w przedmiotowych zasadach oceniania wagą. Nauczyciel powinien wziąć pod uwagę realizację poszczególnych etapów projektu i osiągnięte kolejno cele, zarówno językowe, jak i pozajęzykowe. Dodatkowo należy docenić wkład każdego ucznia, wysiłek włożony w przygotowanie poszczególnych etapów projektu, poczynione postępy na miarę indywidualnych możliwości każdego ucznia (w przypadku uczniów posiadających opinię lub orzeczenie wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną nauczyciel powinien wziąć pod uwagę zalecenia w niej zawarte).

11. Ewaluacja

Proponuje się, aby ewaluacji projektu dokonać metodą niekonwencjonalną, przy pomocy technik zaproponowanych w programie nauczania języka rosyjskiego *Русский? Договоримся!*, np.:

- a) Metodą ruchomej tarczy – nauczyciel stawia krzesło na środku pomieszczenia i odczytuje wcześniej przygotowane stwierdzenia. Uczestnicy projektu stoją ustawieni w kręgu wokół krzesła, za każdym razem kiedy zgadzają się z danym stwierdzeniem zbliżają się do środka kręgu (*Potrafię zgodzić się lub nie zgodzić z czyjąś opinią. Potrafię napisać e-mail/zaproszenie/ogłoszenie. Świetnie się bawiłem podczas realizacji projektu. Temat projektu był ciekawy. Podczas projektu rozwinąłem swoje zainteresowania. Potrafię po rosyjsku wyrażać opinię i ją argumentować.*).
- b) Gadająca ściana – nauczyciel rozdaje uczestnikom projektu samoprzylepne karteczki w dwóch kolorach, np. czerwonym i zielonym. Na zielonej zapisują to, co im się podobało, a na czerwonej wady/mankamenty projektu, następnie nalepiają karteczki na tablicy.

12. Materiały pomocnicze

Podczas realizacji niniejszego projektu przydatne mogą być filmy dostępne na stronie serwisu internetowego YouTube: [100 Years of fashion: Men](#) oraz [100 Years of fashion: Women](#) (dostęp 9.11.2022). Filmiki mogą posłużyć nauczycielowi do zainicjowania projektu, zachęcenia uczniów do udziału w nim, a samym uczniom mogą posłużyć jako materiał do wykorzystania w trakcie realizacji projektu.

Warto także posłużyć się artykułem dostępnym na stronie [lofficielrussia.ru](#) (dostęp 9.11.2022). Pomoże on uczniom przygotować się do debaty, wzbogaci ich zasób leksykalny, a także wpłynie na nich aktywizująco.

Celem przybliżenia i głębszego zrozumienia idei pracy metodą projektu warto skorzystać z poniższej bibliografii.

13. Bibliografia

Elert E., Wenda A., b.r., *Praca metodą projektu* (PDF, 2,1 MB; dostęp 24.02.2022).

Kotarba-Kańczugowska M., b.r., *Praca metodą projektu* (PDF, 197 KB; dostęp 24.02.2022).

Programy nauczania dla szkoły ponadpodstawowej (język polski, historia, plastyka, informatyka; dostęp 9.11.2022).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia, Dz. U. 2018, poz. 467 z późn. zm.

Szymon Domański – nauczyciel mianowany. Od 2017 roku uczy dwóch języków obcych (angielskiego i rosyjskiego) w Szkole Podstawowej im. hr. Władysława Zamoyskiego nr 90 w Poznaniu. Nauczanie języka rosyjskiego wprowadził w formie zajęć dodatkowych we współpracy ze szkolnym Stowarzyszeniem 90-tka oraz w ramach poznańskiego programu profilaktycznego. Entuzjasta projektów mających na celu wspieranie wszystkich uczniów w osiąganiu sukcesów dydaktycznych. W 2018 roku współtworzył projekt „WspieraMY” mający na celu wyrównanie szans wśród uczniów z problemami, a także uczenie języków obcych ciekawymi, kreatywnymi metodami prowadzącymi do zwiększenia indywidualizacji nauczania, a w konsekwencji do wzrostu autonomii ucznia. W roku szkolnym 2019/2020 koordynował z ramienia szkoły XI edycję ogólnopolskiego projektu „Szkoły otwartej na wielokulturowość”. Działania podejmowane w ramach projektu pozwoliły na stworzenie przyjaznej i otwartej przestrzeni dla wszystkich: uczniów, rodziców i nauczycieli.